

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

De audiente detractorem, paragr. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

§. VII.

De audiente detractorum.

Qui primò ita audit, ut inducat vel excitet ad detrahendum (id quod etiam solum interrogando fieri contingit) & secundò, qui audiendo, latatur solum de detractione, ut infamia est proximi, licet non inducat peccare mortaliter, nimis clarum a est; illum quidem contra Iustitiam, unde obligetur ad famae restorationem, hunc verò contra charitatem, adque adeo sine ejusmodi obligatione. Peccat etiam contra charitatem, qui facilè potens impedire gravem detractionem, non impedit: charitas enim vult, ut damnum proximi avertemus, si facilè possumus. Contra, qui, supposita detractione, sine ullo ipsius Clerici adulterium fieri notum mihi desiderio, latatur non de ipsa infamia, alijs illud non manifestaturo.

sed de sola curiosa vel nova cognitione factorum proximi, vel de eloquentia num. 6.

detractoris, valdè probabile b est, ex hoc præcisè, non peccare mortaliter. Ratio est, quia tunc is non inducit, non desiderat, non infert aliquid damnum infamato, & ex alia parte solum latatur de re vel indifferenti, vel certè non prava mortaliter, semper intellige, modò excusat ab impedienda detractione, de qua excusatione mox à n. 5. quia secus, censeretur ad illam detractionem inducere.

a Navarr. sot. Azer. aliquaque apud Bonac. de ref. l. 2. q. 4. p. 11. à num. 1.

b Idem, & Dicast. lib. 2. de Iust. t. 2. d. 12. p. 4. dub. 20. num. 345.

2. Dices. Si mera curiosa cognitione factorum proximi non est mortaliter, ergo non peccarem ego mortaliter, si animo rem nullatenus aperiendi, velim crimen occultum, v. g. adulterium Clerici observare, ut de illo conscientiam; qua tamen consequentia non videtur concedenda, quia quilibet habet jus, ne sua occulta crimina ab alijs sciantur, & ne ipse apud alias infameretur.

Respondeo cum Fagundez bb, concedendo, me tunc non peccare, saltem mortaliter, modò dicta observatio non sit ex odio, vel alio pravo mortaliter fine. Id autem concedo, ex eo capite, quia paulò ante diximus, propalare crimen proximi uni vel alteri, qui prudenter judicatur, non esse revelatus alijs, probabiliter non esse mortale; quare nec erit mortale, ejusmodi Clerici adulterium fieri notum mihi desiderio, latatur non de ipsa infamia, alijs illud non manifestaturo.

bb Fagund. in 8. Decal. præt. l. 8. c. 3.

3. Quoniam autem dictum est, peccare mortaliter, contra charitatem ab eo, qui audiendo detractionem, eam non impedit, si potest, difficultas emergit, & quidem timorata conscientia valde molesta, quandam judicandum, sit, impedire eum posse, atque adeo peccare, si non impedit? solet enim persæpè contingere, ut aliquis inventiatur in convictu aliquorum, qui graviter de alijs detrahunt; sed quia, præ verecundia vel simili causa, illos non impedit, semper dubitat, an facile possit impedire, & consequenter an peccet?

4. Si

4. Si solus unus vel alter exque tam
citturni essent praesentes, is non pecca-
ret, quia nec peccaret detrahens, ex
modo dictis; at casus noster est, quando
coram pluribus exhibetur detractio.

Respondeo, in hoc casu communiter te non peccare, nisi ad summum venialiter, raro mortaliter. Mortaliter peccabis (& quidem solum contra charitatem nisi sis superior, vel alius, cui incumbat ex justitia, famam detracti defendere) in eo tantum casu, quo nulla adest excusatio ex mox dicendis: venialiter dumtaxat peccabis, immo ne peccabis quidem interdum, quando aliqua adest ex his excusationibus, quas e jam subdo.

c Ex Soto, Navar. Molin. Lessio, alijs que citatis à Bonac. de ref. in par. d. 2. qu. 4. p. ultim. & à Dian. p. 2. tr. 17. ref. 24.

5. Prima est, quando detractio est levis.

5. Secunda, quando, licet sit gravis, fit tamen coram uno vel altero prudenti, juxta superius dicta.

7. Tertia, quando rationabiliter putas, auditores fidem non habituros.

8. Quarta, quando advertis, tuam resistentiam se monitionem non profuturam.

9. Quinta, quando non es moraliter certus, obloquentem injuste & de gravi crimen occulto obloqui.

10. Sexta, quando judicatur detrahens habere justam caussam detra- hendi, puta ut consilium petat, vel ut te vilitate moneat, vel ut dolorem suum leniat, juxta dicta superius.

11. Septima, quando times verbera, vel contumelias, vel graviter tua tu resistis, maiore contentione de-

interest, te non reputari defendere infamatum.

12. Octava, quando ex rationabili verecundia vel pusillanimitate non audes resistere, & ex alia parte infamia proximi non est ita gravis, ut prudenti judicio estimetur sub mortali impedienda, cum tanta tua difficultate. Haec sunt causae excusantes.

13. Cum ergo potes resistere, vel dictis, menendo infamantem, vel factis, ostendendo signa tristitia, discedendo à loco, sermonem alio transferendo, &c. tunc obligaris, haec præstare, quando ab his præstandis nulla ex prædictis excusationibus favere tibi potest. Ex quibus colligis, rassisime, quando est tibi superior, qui obloquitur raro, quando est aqualis, adest obligationem haec faciendi, quia raro aliqua ex his excusationibus non intercurrat.

14. Porro, quarta excusatio, quando nimis adverabis, tuam monitionem minus profuturam, sic magis ac magis illustratur; est enim operæ premium aliquando, ut potius taceas, quam obfistas detrahenti, idque propter maius bonum infamati; non raro enim melius huic consules permitten- do detractionem usque ad finem pro- gredi, quam illam abrumpendo; si enim abrumperes, remanerent auditores cum illa cognitione confusa nar- rati ex parte criminis, quod fortasse non erat tantæ gravitatis, quantam pa- rit cognitio illa incompleta, & fortasse aliqua circumstantia sub finem nar- randa alleviabit crimen. Præte- rea sepe vni venire solet, ut quia

B b b tractor

tractoꝝ à tua reprehensione offensus
proximi crimen inculcat. Denique
id quod detrahens obloquitur, faci-
lissimꝝ aliquando reparari postea poterit
absoluta detractione; commodius enim
audiens poterit narrationis falsitatem
infuare.

15. Quinta verò excusatio, quæ
omnium est potissima, & maximè com-
munis ad excusandum privatæ perso-
nas, audientes detractionem, sic illu-
stratur à Bonacina d. Ex dictis col-
ligitur, privatæ personas sæpius ex-
cusari à mortali, non obstante de-
tractioni; tum quia sæpe non est spes
fructus, tum quia audiens non debet
in dubio præsumere loquentem ma-
lum, nisi habeat sufficiētes conjectu-
ras in contrarium; & cum ipse ne-
sciat, an delictum, quod ab alio nar-
ratur, sit publicum, vel occultum, &
vtrum justè narretur, non peccat,
non obstante narrationi; fieri
enim potest, ut justè narretur, &
& consequenter faciat injuriam, nar-
ranti obstante, ac si corriperet de
peccato, quod nescit, esse peccatum.
Hæc Bonac. ; sed quid si dubitet de
injustitia narrationis? respondeo, ne-
que posse corripere, quia in dubio qui-
libet est præsumendus bonus, ut dixi
supra e. quem locum omnino recole;
multum enim facit ad hoc argumentū.

d Bonac. l. c. n. 8. e Sup. l. 1. in
Dec. c. 2. §. 7. V. Detrac̄tio.

16. Octava denique excusatio, ma-
ximè pro timoratis, & scrupulosis, sic
explicatiꝝ proponit à Delugo f.
Quandonam proximi damnum tale
sit, ac tantum, ut debeas propriam
verecundiam contemnere, penderit ex

, varijs circumstantijs & materijs, gra-
vitate damni, gravitate tui ruboris,
&c. quod in scrupulosis latius mul-
to interpretandum communiter est,
quia ipsi ex hac obligatione impe-
diendi detractiones, longè gravius
detrimentum subeunt, quam alij;
tum quia, propter scrupulos nesciunt,
in praxi discerneret causam, in quibus
habent obligationem impediendi, ab
ijs, in quibus non habent, atque adeo
imponunt sibi gravissimum onus,
nempe procurandi impedire, quoties
conscientia scrupulosa vrget ad im-
pedientium; tum quia, etiam quan-
do re vera esset talis obligatio pro
alij, ipsi tamen cum scrupuloso ex-
stimentur, putantur id facere ex scrupu-
lo, & faciliter despiciuntur, & co-
guntur maiorem alijs ruborem &
molestiam subire; quare iij rarissime
tenantur sub mortali, ad consulendū
famę proximi, cum tanto suo incom-
modo & molestia. Hæc ille prudenter,
f. Delugo de Iust. t. 1. d. 17. sec. 8.
num. 129.

§. VIII.

*De lædente honore alterius, ejusquæ-
stitutione.*

1. **O**bligatio restitutionis honoris
adeo est affinis prædictæ resti-
tutioni famæ, ut hic merito
fuerit adnectenda. Honor, qui ex S.
Thoma a est testificatio quædā excelle-
tie alterius, tribus lædi solet modis: &
quidē ex genere suo, (nisi excusat par-
itas materiæ vel indeliberatio) mortali-
ter: primò, per contumeliam verbis vel
signis

